

تهیه و طراحی : محمد یولچی خانی

اگر این محتوا مفید بود یا اگر word این محتوا را خواستید با شماره:

« ۰۹۱۰۰۴۸۲۵۲۲ » تماس وبا واریز مبلغ دلخواه ما را یاری کنید.

درسنامه

تفکر نقادانه

تفکر نقادانه یا سنجشگرانه، فراگیری مهارت تفکر و تفکر کردن درباره نحوه صحیح تفکر است؛ باید توجه داشت که پرورش مهارت های تفکر صحیح و ارزیابی استدلالها همچون اکثر فعالیتهای انسانی نیازمند تمرین و تکرار است.

تفاوت مهم میان متفکر نقاد و غیرنقاد، جدی گرفتن فرایند تفکر و توجه آگاهانه به آن و پرسیدن سؤالات درست و به جاست. چنین متفکری هنگام شنیدن یک مطلب یا تصمیم گیری درباره آن، آن را از وجوه مختلفی بررسی می کند.

کاربرد های استدلال

تاکنون با اقسام مختلف استدلال آشنا شدید. استدلال ها را می توان برای اهداف متفاوتی به کار برد. بدین جهت بر اساس اهداف متفاوتی که در زندگی داریم، از انواع مختلف استدلال استفاده می کنیم. سه مورد از این اهداف عبارت اند از:

- ۱- دستیابی به حقیقت
- ۲- اقناع دیگران
- ۳- غلبه بر دیگران

۱- دستیابی به حقیقت

در علمی مانند فلسفه، ریاضیات و معارف دینی در پی فهم حقایق هستیم. به استدلال هایی که در این علوم به کار می روند «برهان» می گویند.

۲- اقناع دیگران

گاهی در زندگی در پی قانع کردن دیگران هستیم.

به عنوان مثال در یک سخنرانی تبلیغاتی، سخنران به دنبال قانع کردن افراد برای انجام دادن عملی یا پذیرش مطلبی است. در گذشته چنین استدلال هایی را در فن «خطابه» بررسی می کردند. اما امروزه رسیدن به چنین هدفی، علاوه بر خطابه، شامل تمامی روش های اقناعی می شود که برخی از آنها در تبلیغات نیز به کار می روند.

در فن بیان به سخنرانان آموزش داده می شود که چگونه با برقراری تماس چشمی با شنوندگان، روان و شیوا سخن گفتن و استفاده مناسب از زبان بدن، تأثیر کلامی قویتر و زبانی اثرگذارتر داشته باشند.

۳- غلبه بر دیگران

گاهی در بحث با دیگران تنها در پی غلبه بر آنها هستیم.

به عنوان مثال در جریان یک مناظره تلویزیونی، طرفین در پی اقناع یکدیگر نیستند؛ بلکه هدف آنها شکست دادن طرف مقابل است. بدین جهت هدف آنها بیان استدلال هایی است که در مقابل آنها، طرف مقابل حرفی برای گفتن نداشته باشد و مجبور به پذیرش نتایج آنها و یا اعتراف به شکست شود. بدین ترتیب کسانی که شاهد این مناظره هستند، به فرد پیروز گرایش پیدامی کنند. در گذشته این گونه استدلالها را در فن «جدل» بررسی می کردند.

در کتابهای منطق، ففونی برای جدل ذکر می کنند. به عنوان مثال بهتر است: در جدل به گونه ای مقدمات خود را مطرح کنیم که طرف مقابل نتواند نتیجه مورد نظر ما را زودتر حدس بزند؛ و ناگهان با طرح نتیجه موردنظرمان وی را غافلگیر کنیم. همچنین بهتر است مرحله به مرحله از وینسبت به پذیرش سخنانمان اعتراف بگیریم تا نتواند سخنان خود را تغییر دهد.

بار ارزشی کلمات در جملات

کلمات و الفافی که در زندگی به کار می بریم، دارای بارهای ارزشی متفاوتی هستند.

مغالطه «بار ارزشی کلمات»

به کاربردن اشتباهی یا عمدی کلماتی که دارای بار ارزشی متفاوتی هستند، می تواند منشأ خطای اندیشه باشد که آن را مغالطه «بار ارزشی کلمات» می نامند.

راهکار مقابله با مغالطه «بار ارزشی کلمات»:

بدین جهت باید متوجه بار ارزشی کلماتی که می شنویم، باشیم و سعی کنیم تا پیام اصلی متن را ارزیابی کنیم.

- من در اعتقادات خود ثابت قدم و استوار هستم.
- شما نسبت به پیش فرض‌های خود لجاجت و تعصب می‌ورزید.
- او در موضع‌گیری‌های خود یک‌دنده و کله شق است.

مغالطه در اثر عوامل روانی

متأسفانه بسیاری از انسان‌ها بیشتر تحت تأثیر عوامل روانی همچون تملق، ترس، تطمیع و مانند آن قرار می‌گیرند تا تحت تأثیر استدلال! بدین جهت لازم است به تأثیر عوامل روانی بر ذهن انسان و خطاهایی که ممکن است تحت تأثیر این عوامل پدید بیایند، توجه کنیم.

کلمات، دارای بار روانی اند و قدرت تأثیرگذاری متفاوتی دارند. نسبت‌گوینده با ما نیز در پذیرش یک نظر مؤثر است. به عنوان مثال سخنان خویشاوندان و دوستان صمیمی، از نظر روانی تأثیر بیشتری بر ما دارند. در طول زندگی جملات مختلف در زرق و بر قهای احساسی و روانی پیچیده و سپس به ما عرضه می‌شوند.

چند مثال درباره «مغالطه در اثر عوامل روانی»

- ۱- نحوه لباس پوشیدن یک پزشک و میزان دارویی که تجویز میکند، در میزان حاذق بودن وی تأثیر دارد.
- ۲- هنگامی که خریدار در خرید کالایی مردد است، فروشنده مدعی می‌شود که اتفاقاً خود وی یا بستگانش نیز در منزل از همان کالا استفاده میکند.
- ۳- پارچه فروش‌ها با اشاره مشتری به یک پارچه، فوراً چند دور طاقه پارچه را باز میکنند.

چند مورد «مغالطه در اثر عوامل روانی»

- ۱- مغالطه مسموم کردن چاه
- ۲- مغالطه تله گذاری
- ۳- مغالطه توسل به احساسات
- ۴- مغالطه بزرگ نمایی و کوچک نمایی

۱- مغالطه مسموم کردن چاه

در این روش فرد مغالطه گر بدون ذکر دلیل، تنها ویژگیهای ناشایست و نامناسبی را به یک نظریه یا پیروان آن نسبت میدهد تا کسی جرئت نکند به آن نظر توجه کند یا آن را بپذیرد.

مثال: خیاط فری بکار پادشاه ادعا کرده بود که پارچه لباس از نخی بافته شده است که افراد نادان، نمی‌توانند آن را ببینند؛ در حالی که اصلاً لباسی ندوخته بود. بدین جهت مردم از ترس متهم شدن به نادانی جرئت نداشتند که بگویند پادشاه اصلاً لباسی بر تن ندارد!

۲- مغالطه تله گذاری

در این روش برخلاف مغالطه مسموم کردن چاه، ویژگی های خوب و شایسته ای را به نظریه ای باطل یا معتقدان به آن نسبت می دهند و برای افراد تله می گذارند تا به سمت پذیرش آن گرایش پیدا کنند. در اصطلاح عامیانه به این روش هندوانه زیر بغل کسی گذاشتن می گویند.

مانند:

شخصی بدون ذکر دلایل کارآمد بودن طرح خود می گوید: هرکس درک عمیقی داشته باشد، تأیید می کند که طرح من بسیار کارآمد است.

۳- مغالطه توسل به احساسات

عواطف و احساسات نقش مهمی در زندگی ما دارند. بدین جهت احساسات ما می توانند در تصمیم گیری های غلط و خطاهای ذهن ما نیز تأثیر داشته باشند. به عنوان مثال هنگامی که به خشم می آییم یا م یترسیم، خوب فکر نم یکنیم. باید مراقب باشیم که هنگام بررسی یک نظر، احساسی عمل نکنیم و تا آنجا که می توانیم عقلانی و منطقی بیندیشیم. در صورتی که بدون ذکر دلایل معتبر از احساسات افراد سوء استفاده شود، آن را «مغالطه توسل به احساسات» می نامند.

مواردی که هنگام برخورد با مغالطه توسل به احساسات توجه شود:

- کلاهبرداران اکثراً از راه ایجاد طمع در افراد آنها را فریب می دهند.
- طرح اسلام هراسی در غرب، از راه ایجاد حس ترس در مردم، آنها را به پذیرش نظریات سیاسی احزاب مورد نظر سوق می دهد.
- با استفاده از حس ترحم در مردم، عده ای سودجو، از کودکان خیابانی برای پرکردن جیب های خود استفاده می کنند.
- حس خودخواهی باعث می شود که گاهی اشتباهات خود و بستگان خود را نبینیم یا به ناحق از آنها حمایت کنیم. خودخواهی و خوددوستی باعث شده است در طول تاریخ، افراد نالایق از طریق تملق و چاپلوسی به مناصب مختلفی نزد شاهان ظالم دست یابند.

۴- مغالطه بزرگ نمایی و کوچک نمایی

در صورتی که با بزرگ نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در تأیید نظری داشته باشیم یا با کوچک نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در مخفی کردن حقیقتی داشته باشیم، دچار «مغالطه بزرگ نمایی و کوچک نمایی» شده ایم. مثال:

حراج از : ۵٪ تا ۵۰٪ تخفیف

به مثال زیر توجه کنید:

چند بار اتاقم را تمیز کنم؟! نمی توانم که تمام عمر اتاقم را تمیز کنم!
از این روش در کاریکاتور نیز استفاده می شود.

نقطه چین ها:

- ۱- تفکر **نقادانه** یا **سنجشگرانه**، فراگیری مهارت تفکر و تفکر کردن درباره نحوه صحیح تفکر است.
- ۲- در علوم مانند فلسفه، ریاضیات و معارف دینی در پی فهم حقایق هستیم. به استدلال هایی که در این علوم به کار می روند «**برهان**» می گویند.
- ۳- گاهی در زندگی در پی قانع کردن دیگران هستیم چنین استدلال هایی را در فن «**خطابه**» بررسی می کنند.
- ۴- به کاربردن اشتباهی یا عمدی کلماتی که دارای بار ارزشی متفاوتی هستند، می تواند منشأ خطای اندیشه باشد که آن را مغالطه «**بار ارزشی کلمات**» می نامند.
- ۵- در «**مغالطه مسموم کردن چاه**» فرد مغالطه گر بدون ذکر دلیل، تنها ویژگیهای ناشایست و نامناسبی را به یک نظریه یا پیروان آن نسبت میدهد تا کسی جرئت نکند به آن نظر توجه کند یا آن را بپذیرد.
- ۶- در «**مغالطه تله گذاری**» ویژگی های خوب و شایسته ای را به نظریه ای باطل یا معتقدان به آن نسبت می دهند و برای افراد تله می گذارند تا به سمت پذیرش آن گرایش پیدا کنند.
- ۷- در «**مغالطه هندوانه زیر بغل کسی گذاشتن**» ویژگی های خوب و شایسته ای را به نظریه ای باطل یا معتقدان به آن نسبت می دهند و برای افراد تله میگذارند.
- ۸- باید مراقب باشیم که هنگام بررسی یک نظر، احساسی عمل نکنیم و تا آنجا که می توانیم عقلانی و منطقی بیندیشیم. در صورتی که بدون ذکر دلایل معتبر از احساسات افراد سوء استفاده شود، آن را «**مغالطه توسل به احساسات**» می نامند.

۹- در صورتی که با بزرگ نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در تأیید نظری داشته باشیم یا با کوچک نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در مخفی کردن حقیقتی داشته باشیم، دچار «**مغالطه بزرگ نمایی و کوچک نمایی**» شده ایم .

سوال های تشریحی:

۱- خطاهای ذهنی را میتوان به چند دسته تقسیم کرد؟

الف) خطاهای صوری: خطاهای ناشی از به کار بردن استدلال های نامعتبر.

ب) خطاهای غیرصوری: خطاهای ناشی از به کار بردن مقدمات غلط در استدلال و یا خطاهای ناشی از عوامل روانی

۲- تفکر نقادانه را شرح دهید.

تفکر نقادانه یا سنجشگرانه، فراگیری مهارت تفکر و تفکر کردن درباره نحوه صحیح تفکر است؛ یعنی همان اصول و قواعد منطق

۳- تفاوت مهم میان متفکر نقاد و غیرنقاد، در چیست ؟

تفاوت مهم میان متفکر نقاد و غیرنقاد، جدی گرفتن فرایند تفکر و توجه آگاهانه به آن و پرسیدن سؤالات درست و به جاست. چنین متفکری هنگام شنیدن یک مطلب یا تصمیم گیری درباره آن، آن را از وجوه مختلفی بررسی می کند.

۴- چند مورد از «مغالطه در اثر عوامل روانی» را بنویسید.

۱- مغالطه مسموم کردن چاه ۲- مغالطه تله گذاری ۳- مغالطه توسل به احساسات ۴- مغالطه بزرگ نمایی و کوچک نمایی

۵- چرا لازم است به «تأثیر عوامل روانی بر ذهن انسان و خطاهایی آن» توجه کنیم ؟

متأسفانه بسیاری از انسان ها بیشتر تحت تأثیر عوامل روانی همچون تملق، ترس، تطمیع و مانند آن قرار می گیرند تا تحت تأثیر استدلال! بدین جهت لازم است به تأثیر عوامل روانی بر ذهن انسان و خطاهایی که ممکن است تحت تأثیر این عوامل پدید بیایند، توجه کنیم.

۶- چند مثال درباره «مغالطه در اثر عوامل روانی» را بنویسید.

۱- نحوه لباس پوشیدن یک پزشک و میزان دارویی که تجویز میکند، در میزان حاذق بودن وی تأثیر دارد.

۲- هنگامی که خریدار در خرید کالایی مردد است، فروشنده مدعی می شود که اتفاقاً خود وی یا بستگانش نیز در منزل از همان کالا استفاده میکند.

۳- پارچه فروش ها با اشاره مشتری به یک پارچه، فوراً چند دور طاقه پارچه را باز میکنند؛

۷- «مغالطه مسموم کردن چاه» را با ذکر مثال شرح دهید.

در این روش فرد مغالطه گر بدون ذکر دلیل، تنها ویژگیهای ناشایست و نامناسبی را به یک نظریه یا پیروان آن نسبت میدهد تا کسی جرئت نکند به آن نظر توجه کند یا آن را بپذیرد. مانند:

۱- شخصی بدون آنکه استدلال معتبری ارائه کند، می گوید: تنها یک ترسو میتواند به این نظر معتقد باشد!

۲- خیاط فری بکار پادشاه ادعا کرده بود که پارچه لباس از نخی بافته شده است که افراد نادان، نمی توانند آن را ببینند؛ در حالی که اصلاً لباسی ندوخته بود.

۳- شخصی تحت تأثیر چشم و هم چشمی های غلط در جامعه می گوید: باید هر جور شده هدیه گران قیمتی تهیه کنیم؛ وگرنه آبرویمان می رود!

۸- «مغالطه تله گذاری» را با ذکر مثال شرح دهید.

در این روش ویژگی های خوب و شایسته ای را به نظریه ای باطل یا معتقدان به آن نسبت می دهند و برای افراد تله م یگذارند تا به سمت پذیرش آن گرایش مانند:

شخصی بدون ذکر دلایل کارآمد بودن طرح خود می گوید: هرکس درک عمیقی داشته باشد، تأیید می کند که طرح من بسیار کارآمد است.

۹- «مغالطه هندوانه زیر بغل کسی گذاشتن» را با ذکر مثال شرح دهید.

در این روش ویژگی های خوب و شایسته ای را به نظریه ای باطل یا معتقدان به آن نسبت می دهند و برای افراد تله م یگذارند تا به سمت پذیرش آن گرایش مانند:

شخصی بدون ذکر دلایل کارآمد بودن طرح خود می گوید: هرکس درک عمیقی داشته باشد، تأیید می کند که طرح من بسیار کارآمد است.

۱۰- «مغالطه توسل به احساسات» را با ذکر مثال تعریف کنید.

باید مراقب باشیم که هنگام بررسی یک نظر، احساسی عمل نکنیم و تا آنجا که می توانیم عقلانی و منطقی بیندیشیم. در صورتی که بدون ذکر دلایل معتبر از احساسات افراد سوء استفاده شود، آن را مغالطه توسل به احساسات می نامند. مانند:

۱- طرح اسلام هراسی در غرب، از راه ایجاد حس ترس در مردم، آنها را به پذیرش نظریات سیاسی احزاب مورد نظر سوق می دهد.

۲- با استفاده از حس ترحم در مردم، عده ای سودجو، از کودکان خیابانی برای پرکردن جیبهای خود استفاده می کنند.

۱۱- مغالطه بزرگ نمایی و کوچک نمایی را با ذکر مثال شرح دهید.

در صورتی که با بزرگ نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در تأیید نظری داشته باشیم یا با کوچک نمایی و بدون ذکر دلیل، سعی در مخفی کردن حقیقتی داشته باشیم، دچار مغالطه بزرگ نمایی و کوچک نمایی شده ایم.

۱- چندبار اتاقم را تمیز کنم؟! نمی توانم که تمام عمر اتاقم را تمیز کنم!

۲-حراج از 5% تا 50 % تخفیف

۳-از این روش در کاریکاتور نیز استفاده می شود.

تمرین

تمرین

۱-در تبلیغ برخی از فیلم ها می نویسند « برنده سیمرغ بلورین از جشنواره فیلم فجر» آیا از خود پرسید هاید که این فیلم از چه جهت برنده شده است؟ مثلاً اگر صرفاً صداپردازی آن برنده سیمرغ بلورین شده باشد؛ اما فیلم نامه و کارگردانی آن بد باشد چه؟! در این باره با دوستان خود بحث کنید.

هدف از طراحی این سؤال بحث و تبادل نظر دانش آموزان است تا میزان قدرت نقد و تجزیه و تحلیل خود را بررسی کنند و پاسخ صد در صد نهایی برای آنها مورد نظر نیست.

این قبیل عبارات که در جامعه روز به روز زیاد می شوند بیشتر جنبه تبلیغی دارند و بسیار مبهم و چند پهلو هستند و ما باید با این گونه عبارات دور از احساس و به شکل نقادانه و منطقی برخورد کنیم و تحت تاثیر آن قرار نگیریم و همچنین به راحتی آن را قبول نکنیم .

۲-عبارت «رکورد فروش فیلم در تاریخ سینمای ایران شکسته شد»بر چه اساس بیان شده است؟ آیا کورد فروش از نظر قیمت شکسته شده است یا از نظر تعداد بلیط؟ آیا نرخ تورم و افزایش جمعیت و تعداد سالن های سینما را در محاسبه در نظر گرفته اند؟! در این زمینه با دوستان خود بحث کنید.

هدف از طراحی این سؤال بحث و تبادل نظر دانش آموزان است تا میزان قدرت نقد و تجزیه و تحلیل خود را بررسی کنند و پاسخ صد در صد نهایی برای آنها مورد نظر نیست.

این قبیل عبارات که در جامعه روز به روز زیاد می شوند بیشتر جنبه تبلیغی دارند و بسیار مبهم و چند پهلو هستند و ما باید با این گونه عبارات دور از احساس و به شکل نقادانه و منطقی برخورد کنیم و تحت تاثیر آن قرار نگیریم و همچنین به راحتی آن را قبول نکنیم .

تمرین

در موارد زیر ادعایی بدون ذکر دلیل معتبر مطرح شده است .مشخص کنید هر یک از این مطالب تحت تاثیر چه عوامل روانی مطرح شده اند:

اگر از درس نمره بگیرم، من خوب درس خوانده ام و اگر در درس مردود شوم، معلم با من مشکل داشته است!

توسل به احساسات و ناشی از خودخواهی انسان ها

در مورد اول افراد به دلیل خودخواهی نمی خواهند مسئولیت اشتباهات خود را قبول کنند و خطاهای خود را توجیه می کنند؛ اما آنچه را به نفعشان باشد، می پذیرند.

اگر برادر من با پسر همسایه دعوا کرده است، حتماً حق با برادر من است!

توسل به احساسات و ناشی از خودخواهی انسان ها

در مورد دوم، خودخواهی انسان ها باعث می شود که گاه افراد روابط خانوادگی و شخصی خود را بر جانبداری از حقیقت ترجیح دهند.

جلوی جمع از من تعریف کرد؛ پس آدم خوبی است!

توسل به احساسات و ناشی از خودخواهی انسان ها

در مورد سوم، خودخواهی افراد باعث می شود که انسان ها احساسات خودشان را ملاک خوبی و بدی دیگران بدانند.

فعالیت تکمیلی

۱- در موارد زیر، فرد بدون ذکر دلیل و صرفاً تحت تأثیر عوامل روانی سعی در جلب نظری باطل داشته است. نوع مغالطه مطرح شده را مشخص کنید:

الف) حواست را جمع کن! اگر می خواهی پیشرفت کنی و از مزایای جانبی استفاده کنی، باید به دستورات غیر قانونی مقامات بالا نیز گردن بنهی.

توسل به احساسات (تطمیع)

ب) هر انسانی به جز افراد خشن و بی ذوق تشخیص می دهد که برای رشد فکری و ذهنی، خواندن مداوم رُمان نیازی ضروری است.

مسموم کردن چاه

ج) من نمی گویم عقیده خود را تغییر دهید؛ اما انتظار می رود با عقل و درایتی که در شما سراغ دارم، ضرورت این کار را تشخیص دهید.

تله گزاری

د) همه مقالات علمی او به اندازه یک کتاب ۳۰۰ صفحه ای هم نیست! در حالی که دوست من پنج کتاب رُمان ۵۰۰ صفحه ای نوشته است.

برگ نمایی و کوچک نمایی

ه) چرا این وسیله گران را خریده ای؟ پاسخ: یعنی می گویی حق ندارم حتی یک سکه هم برای خودم خرج کنم؟!

برگ نمایی و کوچک

۲- در حادثه اتوبوس ۵ نفر کشته و ۲۰ نفر زخمی شدند که این افراد به صورت سرپایی درمان شدند. اکنون به تیتتر روزنام ههای صبح توجه کنید و بگویید هر کدام دچار چه مغالط های شده اند.

(تیتتر اول ۲۵) ۲۵ نفر کشته و زخمی در حادثه دلخراش اتوبوس! چرا مسئولان به فکر نیستند؟!

بزرگ نمایی

(تیتیر دوم) تشکر مردم از مسئولان: با ایمن تر شدن راهها، در تصادف اتوبوس تنها ۵ نفر به دلیل سه لانگاری در استفاده از کمربند ایمنی جان خود را از دست دادند.

کوچک نمایی

۳- به نظر شما آیا عبارت تبلیغی «از ۱۰۰ نفر اول کنکور ۸۰ نفر در آزمون های ما شرکت کرده اند» لزوماً نشان دهنده کیفیت این آزمون ها و رضایتمندی شرکت کنندگان در آن است؟ در این زمینه بحث کنید.

خیز نشان دهنده کیفیت از مونها نیست. باید به مغالطاتی که در این تبلیغات استفاده می شود توجه شود.

۴- چه عوامل روانی ای باعث انجام کار در رودر بایستی یا پیروی از رسومات نادرست جامعه می شوند؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

تاثیر پذیری از اجتماع - نیاز به تحسین از اطرافیان - مدگرایی - عدم اعتماد به نفس - عدم شناخت ارزش های صحیح و

۵- از میان کلمات و عبارات زیر، سه مورد را مشخص کنید که بار ارزشی آنها به ترتیب مثبت، منفی و خنثی باشد. برای این کار آنها را در جملاتی به کار ببرید.

(الجوج، مصمم، متعصب، یک دنده، تزلزل ناپذیر، حرف نشنو، میگه مرغ یه پا دارد، حرف حرف خودشه، کله شق، ثابت قدم، مقید، استوار، پایبند).

۶- اکنون که به پایان این کتاب رسیده اید، به خود آزمایی صفحه بازگردید و به آنها پاسخ دهید.

۱- تصور کنید فردی با خواندن آیه ی «خداوند نور آسمان ها و زمین است»، گمان کند که چون «نور با چشم قابل مشاهده است»، خداوند را نیز می توان با چشم دید! به نظر شما وی دچار چه اشتباهی شده است؟

نور دو معنا دارد. یکی معنای نور ظاهری و محسوس است و در منشور تجزیه می شود و معنای دیگرش نور معنوی است در این مثال نور حسّی مورد نظر نیست. چون خداوند جسم نیست که با حس بتوان آن را شناخت و با چشم قابل مشاهده نمی باشد. به این گونه موارد مغالطه ی اشتراک لفظ می گویند.

۲- فردی می گفت: اگر پر خوری کنم مریض می شوم؛ و چون من پر خوری نمی کنم، مریض نخواهم شد. « اشکال استدلال وی چیست؟

استدلال کننده توجه نکرده که همه ی مریضی ها از پر خوری نیست. این عبارت، «مغالطه ی رفع مقدم» است که در درس های بعد با آن آشنا می شوید.

۳- آیا کلمه ی «پروانه» در دو عبارت «پروانه دختر من است» و «پروانه پرواز می کند»، به یک معناست؟ اگر کسی از این دو جمله نتیجه بگیرد که «دختر من پرواز می کند» دچار چه خطایی شده است؟

در این دو جمله پروانه به دو معنی است، (پروانه اسم انسان/ پروانه اسم حشره) و اشتراک لفظی دارند. پس نمی توان نتیجه گرفت دختر من پرواز می کند.

در این استدلال دو مغالطه انجام شده است: ۱. مغالطه اشتراک لفظ ۲. مغالطه ی عدم تکرار حد وسط

۴- آیا نتیجه گیری انجام شده در عبارت مقابل صحیح است؟ «آقای م . الف که دیروز در این دادگاه محاکمه شد؛ حتماً متهم به اختلاس است؛ زیرا همه ی افراد متهم به اختلاس را در این دادگاه محاکمه کرده اند».

این نتیجه گیری صحیح نمی باشد، چون ممکن است همه ی افراد متهم به اختلاس را در این دادگاه محاکمه کرده باشند. ولی نه این که هرکسی که در این دادگاه محاکمه می شوند، متهم به اختلاس باشند. این مثال مغالطه ی « ایهام (انعکاس)» است، زیرا عکس مستوی موجب کلیه، موجب کلیه نمی شود، بلکه موجب ی جزئی می شود. (این مغالطه مربوط به درس هفتم است).

۵- سعادت چیست؟ پرا با وجود آنگه همگی انسان ها به دنبال سعادت اند، راه های متفاوتی را در پیش می گیرند؟

هر انسانی یک تعریفی از سعادت دارد، اگر انسانها راه های متفاوتی را برای رسیدن به سعادت در پیش می گیرند به این علت است که در تعریف سعادت و خوشبختی اختلاف نظر دارند. این سوال اهمیت « تعریف» را نشان می دهد، که در منطق، درست تعریف کردن را می آموزیم.

۶- فرض کنید قیمت هندوانه کیلویی ۸۰۰ تومان باشد. با توجه به تصویر مقابل بگویید فروشنده برای جلب مشتریان از چه نکته ای استفاده کرده است؟

در تصویر، صورت درشت نوشته است «انار ۴۰۰» و به صورت بسیار ریز نوشته است « نیم کیلو» اینکار باعث می شود تا مشتریان در نگاه اول اشتباه کنند و گمان کنند که انارها زیر قیمت بازار هستند و خودروی خود را برای خرید انار متوقف کنند. نام این مغالطه: مغالطه در اثر عوامل روانی